

Kohtumine suursündmuste korraldajate, jäätmekäitlejate ja ühekordselt kasutatavate biolagunevate nõude maaletoojatega

15.03.2019 Eesti Loodusmuuseumis

Kokkuvõte:

Üha rohkem räägitakse ühekordselt kasutatavate plasttoodete asendamisest muude alternatiividega. Eelistatuim lahendus on korduskasutus, kuid selle kõrval tuntakse väga palju huvi ühekordselt kasutatavate biolagunevate ja komposteeruvate toidunõude ja nende kui jäätmete käitlemise võimaluste vastu. Tulenevalt tekkinud küsimustest oli ühisele arutelule kutsutud suursündmuste korraldajaid, jäätmekäitlejaid ja ka nimetatud nõude maaletoojaid, et osapooled saaksid omavahel otse suhelda ja arutada. Arutelule eelnevalt tegid ettekanded Kristel Murumaa Keskkonnaministeeriumist ja Mait Kriipsalu Eesti Maaülikoolist.

Arutelu käigus selgus, et rääkides ühekordselt kasutatavate plastist nõude asendamisest suursündmustel korduskasutatavate nõudega või muust materjalist ühekordsete nõudega, tuleks läheneda n-õ juhtumipõhiselt ning lähtuvalt võimalustest otsustada, millised materjalid on alternatiivid ja aitavad saavutada suursündmuse korraldaja eesmäärke.

Kõlama jäänud mõtteid:

- Biolagunevate jäätmete kompostimise kõrval otsitakse alternatiivseid võimalusi biolagunevate jäätmete käitlemiseks, mis ei pruugi olla lahenduseks biolagunevate nõude osas (näiteks biogaasi ja kääritusjäägi tootmine, proteiini tootmine jm).
- Intsikurmu Festival jagas oma kogemust biolagunevate ühekordsete nõudega. Festivalikorraldajad nägid väga palju vaeva, et jõuda soovitud tulemuseni ja saada täpselt aru, kuhu nende festivalil kogutud biolagunevad jäätmed viiakse.
- MTÜ Roheliste Rattaretked jagas samuti oma kogemust ühekordselt kasutatavate plastist toidunõude asendamisega. Olid üks esimesi, kes hakkasid biolagunevate nõude peale ürituse korraldamisel mõtlema ja neid kasutama. Juurutamine on olnud keeruline, iga prügikasti juures on olnud vabatahtlik, kes valvab, et inimesed õigesse kasti viskaksid. Korduskasutatavaid lahendusi on sellisele metsas toimuvale üritusele vähe ning hügieeni tagamiseks on eelistatud ühekordseid nõusid.
- Tartu Laulupeol on plaanis katsetada lauljate toitlustamist komposteeruvate nõudega ning jäätmekäitlejaga on kokkulepe, et hiljem need nõud kompostitakse.
- Rõhutati, et sageli suursündmuste korraldajad ei soovigi kasutada ühekordseid nõusid, kuid alternatiivseid teenusepakkujaid on puudu. Oodatakse teenusepakkujaid, kes pakuksid korduskasutatavaid nõusid ja nende pesemise võimalusi hügieeninõuetele vastavalt ka suurte massidega üritustel. Uuriti, kas riik saaks toetada algatusi, mis korduskasutust edendavad. Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusmeetmete kaudu on võimalik küsida toetust jäätmetekke vältimisega seotud tegevustele. Ka varasemalt on ringmajanduse programmis olnud sees avalikel kogunemistel jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse toetamine.
- Ürituste kogemused inimeste teadlikkuse osas sortimisest on erinevad. Üldiselt leiti, et esialgu on ilmselt suurtel üritustel vajalik vabatahtlik, kes jälgib, et inimesed jäätmed õigesse kasti viskaks. Kui igal üritusel sortimise ja liigiti kogumise süsteemi juurutada, siis oleks juba mõne aastaga teadlikkus palju suurem.
- Tutvustati ideed minna suursündmustel n-õ klassikalise prügikastisüsteemi asemel üle automaatsüsteemile. Masin sorteerib pakendid materjalipõhiselt ning pole vaja vabatahtlikku, kes kontrolliks, kas jääde on visatud õigesse prügikasti. Sellised masinad on võimalised akutoitel toimiva ühe päevase tsükli. Tagastusega antakse tarbijale raha tagasi, sisuliselt nagu

pandisüsteem. Raha süsteemi arendamiseks annavad kolmandad osapooled, kes tahavad seda mõtteviisi toetada.

- Oluline on läbi mõelda, mis on mingi materjali kasutamise eesmärk ja et materjal suunatakse sobivasse käitlemisse. Biolagunevad ja komposteeruvad pakendid, mis tõesti komposteeruvad, on mõistlik käidelda koos muude biolagunevate jäätmetega. Sellised nõud ei lagune kompostiaunas üksi ning vajavad ka kindlaid tingimusi lagunemiseks. Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus selgitas aga, et palju sõltub ka kompostimise tehnoloogiast. Kompostimise tehnoloogiad on erinevad ning alati ei pruugi protsess kesta nii kaua, et tagada standardis lagunemiseks ettenähtud viibeajad ja tingimused. Lisaks võib tehnoloogia olla selline, et jäätmed purustatakse ja sõelutakse enne kompostiauna panemist, seega sõelutakse sellisel juhul sealt ka suur osa biolagunevate nõude tükke koos muude võõristega välja veel enne kompostimisprotsessi algust.
- Ettepaneku osas mõnel üritusel kaaluda ideed kohapeal komposti tegemisega alustada leiti, et see on kulukas ja keeruline idee. Lisaks toodi välja, et biolagunevate pakendite käitlemise võimaluste väljaselgitamine ja tagamine peaks olema eelkõige selle ettevõtja korraldada, kes müüb nimetatud pakendeid (pakenditel tootjavastutus).
- Küsiti, kas Eestis tõendab keegi vastavust standardile EN 13432. Eestis vastavat võimekust ei ole, kuid Euroopas on näiteks TÜV AUSTRIA, kes selliste toodete sertifitseerimisega tegeleb.
- Tehti ettepanek, et biolagunevale plastile oleks vajalik eraldi jäätmekood, et neid oleks hõlpsam eristada muust plastist.
- Oluline on tõsta tarbijate teadlikkust ka selle osas, mis tooteid poes müüakse. See, et pakendil on kirjas, et tegemist on biolaguneva materjaliga, võib olla eksitav ja enamasti ei tähenda see, et toode oleks sertifitseeritud standardi EN 13432 kohaselt. Selleks, et inimesed ei arvaks, et biolagunevad ja komposteeruvad nõud looduses lagunevad, on abiks märgistus, mis annab teavet, et toode on tööstuslikult kompostitav.
- Tartu Loodusmaja on loonud teemakohasteks aruteludeks Facebooki grupi „[Rohelised üritused](#)“.